

برای اطلاع از حقوق پدیدآوران در آنها (وزارت علوم، تحقیقات، فناوری به شماره ۱۹۵۹۲۹/و تاریخ ۱۳۹۵/۹/۶) از پایگاه اطلاعات علمی ایران (گنج) در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایراندک) فراهم شده و استفاده از آن با رعایت کامل حقوق پدیدآوران و تنها برای هدفهای علمی، آموزشی، و پژوهشی و بر پایه قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان، و هنرمندان (۱۳۴۸) و الحاقات و اصلاحات بعدی آن و سایر قوانین و مقررات مربوط شدنی است.

آیین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهشهای علمی مؤسسه آموزش عالی شفق

مقدمه: با عنایت به سیاست‌های پژوهشی و فناوری مؤسسه در راستای تحقق عدالت و کرامت انسانها که لازمه شکوفایی علمی و فنی است و رعایت حقوق مادی و معنوی مؤسسه و پژوهشگران، لازم است اعضای هیأت علمی، دانشجویان، دانش‌آموختگان و دیگر همکاران طرح، در مورد نتایج پژوهش‌های علمی که تحت عناوین پایان‌نامه، رساله و طرح‌های تحقیقاتی با هماهنگی مؤسسه انجام شده است، موارد زیر را رعایت نمایند:

ماده ۱- حق نشر و تکریر پایان‌نامه و درآمدهای حاصل از آنها متعلق به مؤسسه می باشد ولی حقوق معنوی پدید آورندگان محفوظ خواهد بود.

ماده ۲- انتشار مقاله یا مقالات مستخرج از پایان‌نامه به صورت چاپ در نشریات علمی و یا ارائه در مجامع علمی باید به نام مؤسسه بوده و با تایید استاد راهنمای اصلی، یکی از اساتید راهنما، مشاور و یا دانشجو مسئول مکاتبات مقاله باشد. ولی مسئولیت علمی مقاله مستخرج از پایان‌نامه و رساله به عهده اساتید راهنما و دانشجو می باشد.

تبصره: در مقالاتی که پس از دانش‌آموختگی بصورت ترکیبی از اطلاعات جدید و نتایج حاصل از پایان‌نامه نیز منتشر می‌شود نیز باید نام مؤسسه درج شود.

ماده ۳- انتشار کتاب، نرم افزار و یا آثار ویژه (اثری هنری مانند فیلم، عکس، نقاشی و نمایشنامه) حاصل از نتایج پایان‌نامه و تمامی طرح‌های تحقیقاتی کلیه واحدهای مؤسسه اعم از دانشکده ها، مراکز تحقیقاتی، پژوهشکده ها، پارک علم و فناوری و دیگر واحدها باید با مجوز کتبی صادره از معاونت پژوهشی مؤسسه و براساس آئین نامه های مصوب انجام شود.

ماده ۴- ثبت اختراع و تدوین دانش فنی و یا ارائه یافته ها در جشنواره‌های ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی که حاصل نتایج مستخرج از پایان‌نامه و تمامی طرح‌های تحقیقاتی مؤسسه باید با هماهنگی استاد راهنما یا مجری طرح از طریق معاونت پژوهشی مؤسسه انجام گیرد.

«اینجانب محمد پورمحمدی مردمکدهی دانشجوی رشته حقوق ورودی سال تحصیلی ۹۸ مقطع کارشناسی ارشد دانشکده علوم انسانی متعهد می شوم کلیه نکات مندرج در آئین نامه حق مالکیت مادی و معنوی در مورد نتایج پژوهش های علمی مؤسسه آموزش عالی شفق را در انتشار یافته های علمی مستخرج از پایان نامه تحصیلی خود رعایت نمایم. در صورت تخلف از مفاد آئین نامه فوق الاشعار به مؤسسه وکالت و نمایندگی می دهم که از طرف اینجانب نسبت به لغو امتیاز اختراع بنام بنده و یا هر گونه امتیاز دیگر و تغییر آن به نام مؤسسه اقدام نماید. ضمناً نسبت به جبران فوری ضرر و زیان حاصله بر اساس برآورد مؤسسه اقدام خواهم نمود و بدینوسیله حق هر گونه اعتراض را از خود سلب نمودم»

امضا:.....

تاریخ:.....

آیین نامه چاپ پایان نامه دانشجویان مؤسسه آموزش عالی شفق تنکابن

نظر به اینکه چاپ و انتشار پایان نامه تحصیلی دانشجویان مؤسسه آموزش عالی شفق تنکابن ، مبین بخشی از فعالیتهای علمی - پژوهشی مؤسسه است بنابراین به منظور آگاهی و رعایت حقوق مؤسسه، دانش آموختگان این مؤسسه نسبت به رعایت موارد ذیل متعهد می شوند:

ماده ۱: در صورت اقدام به چاپ پایان نامه خود، مراتب را قبلاً به طور کتبی به «واحد پژوهشی» مؤسسه اطلاع دهد.

ماده ۲: در صفحه سوم کتاب (پس از برگ شناسنامه) عبارت ذیل را چاپ کند:

«کتاب حاضر، حاصل پایان نامه کارشناسی ارشد نگارنده در رشته حقوق است که در سال ۱۴۰۰ در دانشکده علوم انسانی مؤسسه آموزش عالی شفق تنکابن به راهنمایی دکتر فخرالله ملایی کندلوس و مشاوره دکتر داود سلطانیان از آن دفاع شده است.»

ماده ۳: به منظور جبران بخشی از هزینه های انتشارات مؤسسه، تعداد یک درصد شمارگان کتاب (در هر نوبت چاپ) را به «واحد پژوهشی» مؤسسه اهدا کند. مؤسسه می تواند مازاد نیاز خود را به نفع مرکز نشر در معرض فروش قرار دهد.

ماده ۴: در صورت عدم رعایت ماده ۳، ۵۰٪ بهای شمارگان چاپ شده رابه عنوان خسارت به مؤسسه آموزش عالی شفق تنکابن ، تأدیه کند.

ماده ۵: دانشجو تعهد و قبول می کند در صورت خودداری از پرداخت بهای خسارت، مؤسسه می تواند خسارت مذکور را از طریق مراجع قضایی مطالبه و وصول کند؛ به علاوه به مؤسسه حق می دهد به منظور استیفای حقوق خود، از طریق دادگاه، معادل وجه مذکور در ماده ۴ را از محل توقیف کتاب های عرضه شده نگارنده برای فروش، تامین نماید.

ماده ۶: اینجانب محمد پورمحمدی مردمکدهی دانشجوی رشته حقوق مقطع کارشناسی ارشد تعهد فوق ضمانت اجرایی آن را قبول کرده، به آن ملتزم می شوم.

نام و نام خانوادگی: محمد پورمحمدی مردمکدهی

تاریخ و امضا:

مؤسسه آموزش عالی شفق تنکابن

دانشکده علوم انسانی

گروه آموزشی حقوق

پایان نامه ارائه شده به عنوان بخشی از فعالیت‌های تحصیلی لازم

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد در رشته حقوق

مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا و مبانی آن از نظر حقوق ایران و فقه امامیه

دانشجو

محمد پورمحمدی مردمکدهی

استاد راهنما

دکتر فخرالله ملایی کندلوس

استاد مشاور

دکتر داود سلطانیان

تابستان ۱۴۰۰

تقدیم به :

خانواده ام که در تمام مراحل زندگی و تحصیلاتم یار و یاورم بوده اند

تشکر و قدردانی :

بدینوسیله از زحمات استاد محترم راهنمایم آقای دکتر فخرالله ملایی کندلوس و اساتید محترم داور و تمامی اساتید گروه حقوق دانشگاه شفق تنکابن و تمامی کارکنان آن دانشگاه که اینجانب را در امر خطیر تحصیلم یاری فرمودند ، تشکر و قدر دانی می نمایم.

چکیده

در حال حاضر بیماریهای واگیردار نوظهور از نوع کشنده، در حال افزایش بوده و سالیانه باعث مرگ بسیاری میگردد. معدودی از این بیماریها مطلقاً، برخی به صورت نسبی کشنده و اکثراً نیز غیر کشنده به حساب می آیند. ویژگی های موجود در بیماریهای واگیردار از جمله وجود فاصله زمانی بعضاً زیاد از زمان انتقال تا حدوث نتیجه، آگاهی یا عدم آگاهی طرفین از آلوده بودن به ویروس، رضایت طرفین در پاره های موارد و مشخص نبودن شخص انتقال دهنده، وسعت و تداخل آثار ناشی از انتقال با وقایع دیگر باعث صعوبت احراز و اثبات رابطه استناد البته از نوع واقعی و مادی آن، به عنوان شرط ضروری در توجه ضمان از یکسو و انتساب عناوین متفاوت مجرمانه بر مرتکب از جهت دیگر، خواهد شد هدف از پژوهش حاضر مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا و مبانی آن از نظر حقوق ایران و فقه امامیه است و روش پژوهش توصیفی تحلیلی است دولتها با توجه به توانایی ها و اختیاراتی که به واسطه حاکمیت دارا می باشند می توانند از شیوع بیشتر بیماریهای واگیردار پیشگیری کنند با استناد به قوانین بین المللی در رابطه با بیماری های واگیردار که کشورها به آن ملحق شده اند و قوانین داخلی، و اگر فرد بر اثر تقصیر موجب بیمار شدن دیگری گردد باید خسارت مادی یا معنوی ایجاد شده را جبران کند. مسئولیت مدنی یکی از مباحث مهم حقوق خصوصی است که به عنوان ضمانت اجرا حقوق فردی محسوب می شود. مسئولیت ناشی از انتقال بیماری مسری فقط مختص بیمارانی است که از بیماری خود اطلاع دارند و اگر فردی با عدم اطلاع از بیماری خود باعث انتقال بیماری واگیردار شود و با مبانی اثبات و تسبیب می توان آن را ثابت کرد. حال که با ویروس ناشناخته کرونا رو به رو هستیم بتوانیم مقصر را شناخته و رعایت احتیاط بیشتری داشته باشیم، زیرا مسئولیت مدنی برای افراد ایجاد وظیفه میکند.

کلید واژگان :

مسئولیت مدنی ، انتقال بیماری کرونا ، مبانی ، حقوق ایران ، فقه امامیه

فهرست مطالب

۱-مقدمه	۱
۲-بیان مساله.....	۱
۲-سئوال ها.....	۳
۴-فرضیه ها	۳
۵- اهمیت و ضرورت تحقیق:.....	۴
۶- اهداف تحقیق.....	۴
۷-پیشینه	۴
۸-روش گرد اوری داده ها.....	۷

فصل اول: کلیات و مفهوم شناسی

بخش اول:مفهوم شناسی مسئولیت مدنی.....	۹
گفتار اول: مفهوم مسئولیت مدنی	۹
بند اول : مفهوم لغوی.....	۹
بند دوم : مفهوم اصطلاحی	۹
گفتار دوم: اقسام مسئولیت و وجه تمایز آنها.....	۱۱
بند اول : مسئولیت مدنی قرار دادی.....	۱۱
بند دوم : مسئولیت مدنی قانونی.....	۱۲
بند سوم : مسئولیت کیفری.....	۱۳
گفتار سوم: مبنای مسئولیت مدنی	۱۵
بند اول: نظریه ی تقصیر.....	۱۵
بند دوم: نظریه مسئولیت محض.....	۱۶
بخش دوم: مفهوم شناسی کرونا.....	۲۰
گفتار اول: تبیین کرونا.....	۲۰
گفتار دوم: ماهیت کرونا.....	۲۰

گفتار سوم: ویژگی های کرونا.....	۲۲
بخش سوم: تاریخچه کرونا.....	۲۴
گفتار اول: تبیین تاریخچه کرونا.....	۲۴
گفتار دوم: تاریخچه کرونا در جهان.....	۲۴
گفتار سوم: تاریخچه کرونا در ایران.....	۲۶

فصل دوم: اصول و حقوق اشخاص در مواجهه با شیوع کرونا و نحوه انتقال آن

بخش اول: اصول و حقوق اشخاص در مواجهه با شیوع کرونا.....	۲۹
گفتار اول : اصول و قوانین مواجهه با کرونا.....	۲۹
بند اول : قاعده محافظت از خود و منع اضرار به خود.....	۲۹
بند دوم : قاعده منع اضرار به دیگری.....	۴۳
بند سوم : قاعده محافظت از نفس دیگر.....	۴۴
بند چهارم : قاعده دفع ضرر محتمل.....	۴۴
گفتار دوم: حقوق بنیادین در معرض خطر کرونا.....	۴۷
گفتار سوم: انواع حق ها.....	۵۰
بند اول : حق حیات.....	۵۰
بند دوم : حق بر سلامت.....	۵۱
بند سوم : امنیت و حق بر امنیت.....	۵۳
بند چهارم : حقوق مرتبط با بیماری های واگیر دار.....	۵۷
بخش دوم: نحوه انتقال شیوع کرونا.....	۵۸
گفتار اول : انتقال غیر ارادی.....	۵۸
گفتار دوم: انتقال ارادی.....	۵۹
گفتار سوم: امر اجتماعی.....	۵۹

فصل سوم: رابطه استناد و ماهیت آن در بیماری کرونا و مسئولیت مدنی

بخش اول: رابطه استناد در بیماری کرونا.....	۶۱
گفتار اول: عناصر رابطه سبب.....	۶۱
گفتار دوم: ماهیت رابطه استناد.....	۶۴
گفتار سوم: معیار رابطه استناد.....	۶۵

بند اول : مشکلات احراز رابطه استناد در بیماریهای واگیردار	۶۶
بند دوم : انتقال بیماریهای واگیردار و جرائم قابل انتساب	۶۱
بخش دوم : مسئولیت مدنی دولت در قبال بیماری کرونا.....	۷۴
گفتار اول : نظام ها.....	۷۴
بند اول : نظام جبران.....	۷۴
بند دوم : نظام انطباق.....	۷۹
بند سوم : نظام تلفیقی.....	۸۷
گفتار دوم : نظریه تکلیف به افشا و قواعد تحذیر و ارشاد.....	۹۶
بند اول : مسئولیت بیمار محسن	۹۶
بند دوم : مسئولیت بیمار بی اطلاع از بیماری واگیردار.....	۱۰۲
گفتار سوم : وظیفه بهداشتی و مراقبتی و پیش گیری و درمان	۱۰۷
بخش سوم: مسئولیت مدنی اشخاص و نحوه جبران خسارت در قبال بیماری کرونا.....	۱۱۴
گفتار اول: مسئولیت شرعی و اخلاقی افراد مبتلا به کرونا.....	۱۱۴
گفتار دوم: مستندات مرتبط در قوانین و مقررات بین المللی.....	۷۱
گفتار سوم : جرمه تخلف از قوانین کرونایی و ماسک نزدن در کشورهای اطراف ایران.....	۱۲۰
نتیجه گیری.....	۱۲۰
پیشنهادهات.....	۱۲۳
منابع و مآخذ	۱۲۵

۱- مقدمه

صحت و سلامتی، از جمله موهبت‌ها و امانت‌های الهی به بشر است و بر همین اساس، همواره توصیه شده تا انسانها در کنار سایر نعمتها و مواهب الهی، خردمندانه از آن محافظت نمایند. اما حقیقتی که نمی‌توان انکار نمود این است که نعمت سلامتی در برخی شرایط ممکن است بر اثر بروز یک سری امراض و بیماریها به مخاطره افتد. بیماریها نیز با توجه به ماهیت و شیوه تأثیرشان دارای انواع متنوعی هستند که در یک نحو از تقسیم بندی به دو نوع مسری و واگیردار و غیرمسری و غیرواگیردار قابل تصور هستند. بیماری‌های مسری یا فراگیر که محل بحث نوشتار کنونی است، در ادوار مختلف تا به امروز، همواره یکی از اساسیترین مسائل تهدیدکننده سلامت انسانها بوده‌اند. منظور از بیماری‌های مسری، آن دسته از بیماری‌هایی هستند که شیوع و انتقال آنها از طریق تماس مستقیم یا غیرمستقیم با انسان، حیوانات، اشیا و... بوده و در سطح جامعه به سرعت انتشار می‌یابند. این شکل از بیماریها در مقایسه با سایر امراض، گاه بسیار تهدیدکننده و کشنده هستند و گاه نیز اگرچه غیرکشنده هستند ولی برای انسان ایجاد مشکل و دردسر می‌کنند. برخی از این نوع امراض مسری مانند وبا و ابوال به وسیله یک سری ویروس‌های کشنده تولید می‌شوند که حتی ممکن است راه درمانی برایشان وجود نداشته باشد که همین مسئله موجب اختلالات عدیده در سطوح مختلف جامعه میشود. لکن از موارد جدید این نوع بیماریها که اخیراً در جهان به ویژه ایران شیوع غیرقابل وصفی پیدا کرده و سالمی جامعه جهانی را با چالش جدی مواجه نموده، شیوع ویروسی مرگبار بنام کرونا است. تکثیر و شیوع امراض مسری از هر نوع آن (کشنده یا غیرکشنده)، به طور حتم و یقین تهدیدی علیه تمامیت سلامت جسمانی و بهداشتی آحاد جامعه تلقی شده و در صورت عدم پیشگیری یا کنترل، ممکن است برحسب نوع ویروس و بیماری، صدمات جبرانناپذیری به مردم وارد آید. اگرچه به گفته جامعه پزشکی، ویروس انواع بیماریهای مسری خصوصاً کرونا از طرق مختلف مانند ارتباط عادی روزمره، روابط جنسی زوجین، انتقال خون آلوده، آب و هوا و... منتقل میگردد، اما اقدامات اساسی دولت و به ویژه وزارت بهداشت با توجه به خطرات این نوع بیماریها برای جامعه بسیار حائز اهمیت است (جوکار، ۱۳۹۹) در این میان، علاوه بر لزوم پیشگیری فردی، یک سری تکالیف و مسئولیتهای مهم منجمله تدوین قوانین مناسب در راستای سلامت جامعه و حمایت از قربانیان بر ذمه دولت قابل تصور بوده و با توجه به اهمیت موضوع و ایضاً استقرار حاکمیت دینی، واکاوی مطلب از منظر فقه امامیه و حقوق موضوعه بسیار ضروری است

۲- بیان مساله

یکی از شاخه‌های بسیار مهم فقه و حقوق، بر ضد تمامیت جسمانی انسان است. یکی از موارد دشوار احراط جایی است که شخصی که به یک بیماری و واگیردار و مسری مبتلا شده است، به جهتی مانند تماس با دیگری این بیماری یا ویروس را به او منتقل کرده و او را دچار آسیب می‌سازد. این آسیب گاه در سطح

یک بیماری یا ابتلا به ویروس ساده بوده و به راحتی قابل درمان است مانند ویروس سرماخوردگی ولی گاه بیماری سخت و شدید بوده و به دشواری و با هزینه بالا درمان می شود و گاهی باعث نقض عضو یا منفعت می شود و گاه نیز باعث فوت می گردد مانند ویروس ایدز یا آنفلانزا و کرونا. انتقال این بیماری یا ویروس گاه فقط از طریق تماس مستقیم و بی واسطه و گاه از طریق تماس غیر مستقیم و با واسطه است، مانند تماس داشتن فرد با هر چیزی که بیماری مبتلا به ویروس قبلاً با آن تماس داشته است. همچنین انتقال این بیماری می تواند از طریق هوا یا با انتقال فراورده های خونی فرد مبتلا باشد.

عدم اطلاع بسیاری از مبتلایان به بیماری خود یکی دیگر از عوامل شیوع می باشد، که شخص بدون اینکه بداند ناقل بیماری است موجب انتقال آن به دیگران می شود. متأسفانه گاهی پیش می آید که افراد به دلایل مختلف با علم به بیماری و نتایج حاصل از آن، که در نهایت منجر به مرگ می باشد، عمدتاً و یا سهواً و از روی بی احتیاطی و بدون رعایت اقدامات پیشگیرانه آن را به دیگران منتقل می کنند.

بنابراین اهمیت این مسئله ایجاب می کند که در کنار تمام تلاشهای فراوانی که جهت شناسائی، کنترل، پیشگیری و درمان این بیماری توسط جامعه پزشکی و نهاد های حفظ بهداشت عمومی، صورت گرفته به بررسی نقش و کارکرد رشته حقوق (علی الخصوص رشته حقوق کیفری) نیز بپردازیم. اصولاً حقوق و قواعد حقوقی، متأثر از اوضاع و احوال و نیازهای جامعه بوده و وظیفه آن وضع و کنترل هنجارها و پاسخ به همین نیازها است. از همین روست که به حقیقت نمی توان از کنار چنین حربه ای در مقابل چنین معضلی به آسانی و بی اعتناء گذر نمود

در تمامی این فروض ممکن است شخص مبتلا از بیماری خود اطلاع داشته باشد یا خیر و نیز شخصی که بیماری به او منتقل شده است، خود تدابیر و اقدامات ایمنی را رعایت کرده باشد یا خیر. علاوه بر موارد مزبور وجود یا فقدان بیماری های زمینه ای در شخصی که ویروس به او منتقل شده است همگی در نحوه انتساب و میزان مسئولیت شخصی که بیماری از او به دیگران منتقل شده تاثیرگذار است و داوری در این موارد را مشکل می سازد. در این پژوهش سعی بر آن است با بررسی ابعاد میزان مسئولیت مدنی از نظر حقوق ایران و فقهی مسئله انتقال بیماری کرونا پرداخته می شود.

ابتلا به برخی از بیماری ها یا ویروس ها ممکن است در فاصله کم یا زیاد از زمان ابتلاء منجر به مرگ فرد مبتلا گردد، بر این اساس این پرسش مطرح می گردد کسی که دیگری را به این بیماری یا ویروس دچار می کند چه مسئولیتی دارد، آیا رفتار فرد انتقال دهنده بیماری یا ویروسی مثل کرونا مانند رفتاری فردی است که به دیگری ضربه یا جرحی وارد می کند که منجر به مرگ او می گردد یا خیر، متفاوت با آن است؟

۳-سؤال ها

سوال اصلی

مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا در نظام حقوقی ایران و فقه امامیه چیست ؟

سوالات فرعی

۱-مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا در فقه امامیه چیست؟

۲-مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا در نظام حقوقی ایران چیست ؟

۴-فرضیه ها

فرضیه اصلی

- در فقه امامیه قواعد اتلاف، تسبیب و غرور در جهت اثبات مسئولیت مدنی در انتقال بیماری کرونا، مورد استفاده قرار گرفته است.

فرضیات فرعی

- ۱- به نظر می رسد در منابع و متون فقهی رفتار این فرد را مانند کسی می دانند که رفتار نوعاً باعث جنایت را به عمد نسبت به دیگری انجام دهد و آن را در ردیف جنایت عمدی ارزیابی می کنند.
- ۲- به نظر می رسد نسبت به افراد عادی خطرناک نباشد ولی برای افرادی که دارای بیماری زمینه ای نوعاً خطرناک و باعث مرگ باشد برای مثال ویروس کرونا برای افراد دارای دیابت یا سن بالا خطرناک است و ناقل با علم به آن ویروس را به چنین فردی منتقل کند، مشمول جنایت عمدی است.

۵- اهمیت و ضرورت تحقیق:

- بررسی مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری
- تبیین جایگاه مسئولیت مدنی در قوانین
- آشنایی مردم با حقوق
- آگاهی به بیماران
- کمک به رفع نواقص حقوقی و فقهی

۶- اهداف تحقیق:

هدف از انجام این پژوهش این است که راهکاری نشان دهیم که به وسیله آن زیان دیده بدون اینکه درگیر قواعد پیچیده مسولیت مدنی و اثبات آن شود بتواند خسارت خود را دریافت کند. همچنین بنا است با تبیین علمی و با پرداختن به مسایل حقوقی پراختلاف و مبهم مرتبط، پاسخ ها و راهکارهای مناسب و منصفانه که منطبق با قوانین جاری باشد جهت استفاده محاکم و کنشگران حرفه ای آن (مانند قضات و وکلا) ارائه شود.

با توجه به تلاشهای زیادی که جهت جلوگیری از شیوع این بیماری شده است، همچنان ما شاهد شیوع روز افزون این بیماری در سطح جامعه هستیم لذا این تحقیق به ما نشان خواهد داد که حقوق تا چه حد می تواند از شیوع بیماری کرونا در جایی که افراد عاملاً و عامداً و یا سهواً آن را به دیگران انتقال می دهند جلوگیری کند، و همچنین این تحقیق می تواند راهگشای بسیاری از سوالات و مشکلات مطرح شده در حیطه کاری قضات، وکلا و جامعه پزشکی، در کنار دیگر افراد جامعه باشد.

همچنین قصد بر این است که ادبیات و مبانی نظری مرتبط با موضوع تقویت شود. در این پایان نامه تلاش شده است از یافته ها و تجربیات سایر نظام های حقوقی - به ویژه کشورهای که در این زمینه پیشرو محسوب می شوند - استفاده شود.

۷- پیشینه

- ۱- مصطفی السان (۱۳۹۹) در مقاله مسئولیت مدنی دولت در برابر بیماریهای واگیر (مطالعه موردی: شماره ۱۹) اسناد حقوقی متعدد و در عین حال مبهم وجود دارد که اصل تعهد دولت در قبال بیماریهای واگیردار را در قوانین و مقررات ملی و بین المللی که بر اساس آن است، اثبات می کند.

در مورد آن و مبانی حقوقی و گاه فلسفی، منظور از مسئولیت مدنی دولت در مورد بیماری های عفونی چیست؟ این مقاله سپس رابطه بین علیت و میزان مسئولیت مدنی دولت در قبال بیماریهای واگیر را بررسی می کند. مطالعه اصول مسئولیت مدنی برای بیماریهای واگیر از دیگر موضوعاتی است که در این مقاله به آن پرداخته شده است و نشان داده شده است که اصول سنتی در این زمینه بی تأثیر است و باید بر مبانی فلسفی تدوین قوانین مربوط به مسئولیت مدنی توسط دولت استوار باشد. برای جلوگیری از شیوع بیماری های عفونی، پرداخت هزینه درمان بیماران و جبران خسارت به قربانیان..

۲- علیرضا رجب زاده و بهاره شفيعی (۱۳۹۵) در مقاله مسئولیت مدنی اشخاص حقیقی ناشی از انتقال بیماری های مسری با تأکید بر حقوق انگلیس، امروزه گسترش بیماریهای مسری خطرناک نظیر ابولا، ایدز، انواع هپاتیت و ... جامعه بشری را با چالشهای بزرگی مواجه ساخته و مسائلی را در باب مسئولیت مدنی ایجاد کرده است. مسئولیت مدنی یکی از مباحث مهم حقوق خصوصی است که به عنوان ضمانت اجرای حقوق فردی محسوب میشود. لذا با بررسی مسئولیت مدنی اشخاص حقیقی دخیل در انتقال بیماری مسری خطرناک و میزان مسئولیت هر یک از آنها، میتوان از پایمال شدن حقوق قربانیان این بیماریهای مسری خطرناک جلوگیری نمود؛ برای مثال اگر آرایشگری در اثر بیمبالاتی موجب انتقال بیماری به فرد سالمی شود از موجبات مسئولیت وی است. همچنین اگر مادری در انجام واکسنهای قبل از بارداری و انجام آزمایشهای لازمه خودداری ورزد و موجب انتقال بیماری به کودک خود شود از موجبات مسئولیت اوست. از طرفی مسئولیت ناشی از انتقال بیماری مسری فقط مخصوص بیماران مطلع نسبت به بیماری خود نبوده و بیماران ناآگاه را نیز دربرمیگیرد و مسئولیت بیماران ناآگاه را می توان با مبانی اتلاف و تسبیب اثبات نمود

۳- محبوبه کهزادی باصری و همکاران (۱۳۹۷) این مقاله به مسئولیت انتقال بیماری از طریق پیوند اعضا بر اساس قوانین ایران، احتمال انتقال بیماری های خطرناک از طریق پیوند، مسأله آثار حقوقی و به ویژه مسئولیت مدنی ناشی از آن پرداخته است. پس از پیوند عضو، اگر آثار و علائم بیماری منتقله از طریق پیوند (مانند سرطان، ایدز، هپاتیت یا ۲) آشکار شود و شواهدی مبنی بر اینکه علتی غیر از اندام پیوندی عامل عفونت بوده است، وجود ندارد، انکار علل دیگر فرض بر این است که اندام پیوندی عامل بیماری بوده است. عوامل متعددی در پیوند اعضا دخیل هستند که می توانند مسئول آن باشند. اهداکنندگان یا دریافت کنندگان اعضا، مراکز درمان پیوند، تیم پیوند و دولت، بر این اساس که برداشت و پیوند اعضا در بیمارستانهای دانشگاهی وابسته انجام می شود. با این حال، در حال حاضر هیچ رژیم خاصی برای جبران خسارت افراد آسیب دیده از پیوند اعضا

وجود ندارد و قوانین سنتی مسئولیت مدنی به دلیل عدم امکان نشان دادن برخی از عناصر و شرایط آنها، به ویژه پیوند علی، کافی است. نیازی به جبران چنین خسارتی نیست. بنابراین، باید یک سیستم حقوقی خاص برای جبران خسارت ناشی از پیوند اعضا ایجاد شود.

۴- محسن کاظمی و همکاران (۱۳۹۳) در مقاله "مسئولیت مدنی در برابر آسیب های اخلاقی ناشی از ایدز و هیپاتیت ناشی از انتقال خون آلوده"، که مورد هموفیلی ها، موردی به نام هموفیلی، تعدادی از هموطنان پس از دریافت خون و فرآورده های خونی که ادعا می کنند در رنج از بیماری موارد وحشتناک ایدز یا هیپاتیت و در برخی موارد هر دو. این بیماریها تأثیر منفی عمیقی بر زندگی بیماران دارند که شامل آسیبهای روحی ناشی از این بیماریها می شود. از نظر پزشکی، بیماران می توانند به روش های مختلف مبتلا شوند. با این حال، به دلیل مشترک بودن متقاضیان در دریافت محصول از خوانندگان، ضعف ناشی از روش های انتقال بیماری غیر از انتقال خون، استفاده از امارات متحده عربی و شواهد با حذف سایر علل احتمالی است. می توان بین انتقال خون و بیمار و آسیب های اخلاقی ناشی از آن ارتباط علی مشترک برقرار کرد.

۵- فضل الله فروغی و همکاران (۱۳۹۴)، نحوه احراز مسئولیت کیفری در بیماریهای واگیردار و جرائم قابل انتساب، در پی اثبات این مطلب است که هرچند از لحاظ اثباتی، به دلایل فوق در راستای احراز رابطه استناد، با پیچیدگی هایی مواجهیم و برخی از فقها و حقوقدانان نیز به دلیل این صعوبت، اجرای قصاص و یا حد را بر متقل کنندگان بیماریها، منتفی دانسته اند، لیکن این مسائل مانع اثبات و اجرای مجازات هایی از نوع تعزیر، حتی حدود و یا قصاص بر متقل کننده نبوده و تطبیق موضوع با ویژگیهای مندرج در ق.م.ا مصوب ۹۲ نیز مؤید احراز عناوین مجرمانه مختلف دارای مجازاتهای پیش گفته است

۶- شیما پورقاهر دوست (۱۳۹۳)، در پایان نامه مسوولیت مدنی ناشی از انتقال خون آلوده، انتقال خون هنگامی صورت می گیرد که خون اهدا شده پس از تجویز پزشک با تزریق در سیاهرگ دریافت کننده به طور مستقیم در جریان خون او وارد می شود. با وجود آزمایش های مختلف و دقیق خون های اهدائی انتقال خون برای شخص دریافت کننده دارای خطراتی است. خطراتی که درصد احتمال آنها تابع عوامل گوناگون است؛ واکنش شدید به انتقال خون، واکنش های دفاعی یا آلرژی، واکنش های ملایم پوست، انتقال عوامل عفونت زا از جمله ویروس اچ آی وی و باکتری ها در صورت رعایت نکردن مسائل بهداشتی. این بحث جزء مباحث مهم در سطح جهانی و نظام های

گوناگون حقوقی است. باید گفت این موضوع در کشور ما ایران نیز مطرح شده و در چند سال اخیر حتی به جوامع قضایی نیز کشیده شده است.

اما در آخر با توجه به همه تحقیق هایی که در این زمینه انجام شده است نسبت به موضوع این پایان نامه می توان بیان داشت که این موضوع از یک طرف نو و تازه می باشد و از طرف دیگر کاملتر از کارهای انجام شده است چون هیچ کدام آنها به طور کامل و واضح با تمام شرایط و ویژگی ها به بررسی مسئولیت مدنی ناشی از انتقال بیماری کرونا و مبانی آن از نظر حقوق ایران و فقه امامیه نپرداخته اند.

۸-روش گرد آوری داده ها

در این نوع تحقیق از دو روش « توصیفی » و « تحلیلی » استفاده شده است و روش اصلی جمع آوری اطلاعات ، یادداشت برداری از منابع کتابخانه است. به این ترتیب ، نویسنده با استفاده از کتابخانه ها و مراکز علمی و تحقیقاتی یادداشت برداری کرده ، مطالب را جمع آوری کرده و در نهایت موضوع را شرح داده و تحلیل می کند. مقالات معتبر نیز مورد مطالعه قرار گرفته و برای غنی سازی موضوعات مورد استفاده قرار می گیرد و گاهی به برخی پایگاه های داده و جستجوهای اینترنتی اشاره می شود.

فصل اول

کلیات و مفهوم شناسی

بخش اول: مفهوم شناسی مسئولیت مدنی

گفتار اول: مفهوم مسئولیت مدنی

بند اول : مفهوم لغوی

مفهوم لغوی (واژه شناسی) و اصطلاحی مسئولیت (اصطلاح شناسی) جهت تشخیص هر موضوعی و پی بردن به هویت و حقیقت آن امر، به تعریف آن می پردازند. مسئولیت به فتح میم و خم همزه و کسر لام، واژه ای عربی است که از ریشه «ساءل یساءل» مصدری جعلی از مسئول، ضمانت، تعهد و مؤاخذه می باشد که معادل چیزی خواهش شده، مؤاخذه و بازخواست و موظف بودن به انجام امری می باشد (مددی ، ۱۳۸۸، ۱۸).

بند دوم : مفهوم اصطلاحی

به عبارت دیگر ، می توان بر حسب آنچه انسان مسئول آن است و پذیرای پیامدها و پیامدهای آن است ، گفت. به طور خلاصه ، مسئولیت به عنوان مسئولیت ، نقض وظیفه و تعهد به پرداخت غرامت تعریف می شود. یکی از بهترین روش ها برای بیان و توضیح یک مفهوم یا اصطلاح ، ارائه تعریفی برای آن است ، اما موارد زیر تعریفی از مسئولیت است. مفهوم مسئولیت زمانی مطرح می شود که شخص تعهدی اجباری یا داوطلبانه در قبال شخص دیگری دارد ، صرف نظر از این که این تعهد مالی است یا غیرمالی یا این که آیا بر اساس اعمال حق مشروع شخصیت است یا در برخی موارد ، در مورد برخی اقدامات دیگر قرار است به عبارت دیگر ، مسئولیت حالتی است که در آن شخص متهم به عمل خود می شود ، که معمولاً یک اختلال است ، که با توجه به ماهیت قاعده مسئولیت نیز به انواع مختلفی تقسیم می شود. مسئولیت مدنی عبارت است از تعهد قانونی شخص برای طرح یا رد دعوی علیه شخص دیگر ، صرف نظر از این که این دعوی حقوقی ، مادی است یا صرف نظر از این که منبع مسئولیت قانونی است. (یزدانیان ، ۱۳۸۶ ، ۹۰).

در نوشته های حقوقی ، واژه "مسئولیت" تعریف یکسانی ندارد. گاهی این اصطلاح به معنای عام و به معنای "مسئولیت قانونی" ، در برابر "مسئولیت کیفری" و "مسئولیت اخلاقی" به کار می رود. از این نظر ،

همه عناوین تعهدات غیر قراردادی ، از جمله غصب ، اسراف ، غصب ، استعفا ، اختلاس و اداره اموال شخص ثالث و همچنین خسارت ناشی از عدم انجام تعهد و خسارت ناشی از جنایت ، تحت عنوان کلی قرار می گیرد. از "مسئولیت مدنی". با این حال ، برخی از افراد مفهوم "مسئولیت مدنی" را محدودتر می دانند و به طور مستقل از برخی الزامات غیر قراردادی مانند غصب ، سوء استفاده و سوء مدیریت اموال حمایت کرده اند. (کاتوزیان، ۱۳۸۲ : ۴۰۵ - ۴۱۰).

اصطلاح "مسئولیت" توسط قانون تعریف نشده است. با این حال ، ماده ۱ قانون مسئولیت مدنی ، مصوب ۱۳۳۹ ، می گوید: "هرکسی که موجب خسارت مادی یا معنوی دیگری شود ، مسئول جبران خسارت ناشی از عمل خود است." از این رو ، گفته می شود که در هر صورت که شخصی نیاز به جبران خسارت دیگری داشته باشد ، در قبال او مسئولیت مدنی خواهد داشت. (کاتوزیان، ۱۳۸۲ : ۴۰۹) این تعریف هم آن قدر کلی است که شامل تمام شقوق الزامات ناشی از عقد، شبه عقد، جرم، و شبه جرم می شود.

مسئولیت از منبع سوال گرفته شده است و سوال به معنای پرسیدن ، پرسیدن و پرسیدن است ، با معنی سوم (بازجویی) ارتباط بیشتری با گفتار ما دارد.

چندین نوع مسئولیت وجود دارد که مهمترین آنها مسئولیت اخلاقی و مسئولیت قانونی است. مسئولیت قانونی شامل مسئولیت کیفری و مسئولیت مدنی است. مسئولیت اخلاقی زمانی به دست می آید که شخص مرتکب گناهی شود و مسئولیت اخلاقی کسی است که در برابر خدا یا وجدان خود احساس مسئولیت می کند. خدا و وجدان شخصی را از نظر اخلاقی مسئول انجام اعمال و وظایف خود با حسن نیت و دقت لازم نمی داند. برعکس ، اگر جریان به صورت مختصر ساخته شود ، مرتکب مسئول است. بنابراین ، به محض وقوع گناه ، مسئولیت اخلاقی صرف نظر از این که آیا این عمل بد باعث آسیب دیگری شده است یا خیر ، تشخیص داده می شود. اما از نظر مسئولیت قانونی (مدنی یا کیفری) ، چیزها متفاوت است. قوانین حقوقی جز تنظیم روابط انسانی در جامعه هدف دیگری ندارند و مسئولیت قانونی بدون از دست دادن فرد یا جامعه قابل دستیابی نیست. البته نباید فکر کرد که قواعد حقوقی جدا از اصول اخلاقی است. برعکس ، قانونگذار سعی می کند اصول اخلاقی را در حوزه مسئولیت حقوقی ترجمه کرده و اصول ذکر شده هنگام تدوین قانون را رعایت کند.